

BUDA-PESTA

25 Jan. st. v.
6 Febr. st. n.

Va esi dumiace'a.

Redact.: strada Kavasar. 1.

Nr. 4

ANULU XII.

1876.

Pretulu pe unu anu 10 fl.

Pentru Romani'a 2 galbeni.

„Horatiu“ de Corneille romanesc.

Iubitulu nostru poetu, dlu G. Sionu, a intreprinsu o lucrare foarte pretioasa pentru literatur'a noastra, traducendu in limb'a romana pe autorii classici.

Pan'acuma a tradusu si publicatu pe „Zaira“ de Voltaire, pe „Misanthropulu“ de Moliere, pe „Phaedra“ si „Atalia“ de Racine, — er dilele trecute, precum anunciamu in nrulu 1 alu foii noastre, dsa a mai scosu la lumina o noua traducere, pies'a „Horatiu“, tragedia de Corneille.

Reservamu unuia dintre colaboratorii nostri rolulu d'a esamina acesta traducere, dar si pan'atunce reproducemu dintr'ins'a cate-va scene, dimpreuna cu introducerea facuta de dlu traducatoriu:

„Espuia la aprecierea publicului o noua incercare de traducere din Corneille. Din acestu autoru, parintele si modelulu clasicilor francesi, nu avemu inca nici o traducere in limb'a romanésca. Dar ce dicu? Ca se fiu veridicu, cauta se spunu, ca cu vr'o patru-dieci ani in urma, — pe candu abia literatur'a noastra incepea a lua fiintia, pe la 1831, — s'a tradusu tragedi'a „Heraclius“, in versuri, de reposatulu Iancu Rosetti: lucrare de diletante laudabila ca intreprindere, dar pre pucinu reusita in esecutiune. Nu merita nici o critica. Cauta

se convenimu, ca reposatulu traducatoru avea a intimpiná nu numai dificultatile proprii limb'ei lui Cornelle, dar si pe acele ale limb'ei romane, care pe atunci nu avea inca nici prosodi'a determinata, nici formele de elegancia, de armonia, de corectiune si de precisiune, la cari a ajunsu in dilele nostre.

„M'am intrebatu adese deca pentru lucrari de asemenea natura merita se-si sacrifice cine-va veghiarile si timpul. Convictiunea mi-a respunsu, ca cu acesta facu, deca nu unu mare, dar unu adeveratu serviciu literatur'ei nationale. Apoi deca ast-felu de intreprinderi se facu in literatur'ele celoru mai mari popore din lume; deca vedemu, ca penele celoru mai ilustru poeti ai Germaniei, ai Angliei, ai Italiei s'an consacratu pentru asemenea genu de lucrare, nu sci de ce la Romani nu ar fi bine-venite? Ele ori cum, potu servi ca modele literare multu mai utile de catu atate originale mediocre moderne. Ele ne potu arata frumusetile operiloru celoru frumoase ale geniului, — cari dupa trecere de secolu inca sunt admiratiunea poporeloru. Prin traducerea lor se pote arata geniulu, eleganti'a, puterea si flexibilitatea limb'ei, precum si art'a versificatiunii romane. Apoi declamatiunea, atatu de necesara pentru junimca care se consacra la litere sen se prepara pentru haranga, nu se pote essercita mai bine de catu prin recitare de versuri buna. Eta

mobilitate ce m'a facutu a traduce pana acuma pe „Zaira“ din Voltaire, pe „Misanthropulu“ din Molière, pe „Phedra“ si „Athalia“ din Racine.

„Éta ce me face acum sè puu man'a si pe Corneille. Am alesu pe Horace, cá mai propriu pentru formarea simtimentelor patriotice la Romani, cari din nefericire se afla pe cararea materialismului si a moliciunii. Dar acestu autoru este din cei mai dificili de tradusu. Corneille, prin stilulu seu in floritu, prin fraselc sale sententióse, prin expresiunile sale restrinse si condensate, a datu subiecte de comentare si de studiu chiar decaniloru literaturii franceze. Cu cáta sfiéla dar, cu cáta anevointa, cu cátu curagiu a trebuitu sè-lu abordezu!

„Corneille este mai greu de tradusu de cátu insu-si Victor Hugo. Traducatorulu fórté rarú póte face o interpretatiune literala: elu mai adese este nevoitu a luá numai esinti'a ideiloru originalului si a o interpretá cu expresiuni diferite si ast-felu a face unu edificiu mai nou.

„In acésta lucrare esclusivu artificiala, am introdusu o inovatiune: Am adoptatu o variatiune de rithmuri, lucru cam neusitatu pana actúma. Am avutu recursu la asemene mesúra spre a me ajutá la dificultátile acele, cari le póte aprecia numai acelu ce scie ce va sè dica a traduce in versuri.

„Am facutu acésta spre a puté mai bine interpretá pe acestu autoru necomparabilu intre clasicii francesi. Facutu-am bine? Reusitu-am? Éta ce asteptu de la critic'a imparziala sè-mi spuna.

G. Sionu.

Din „Horatiu“, de Corneille.

Scen'a I, din actulu alu doile.

Horatiu, Curiatiu.

Curiatiu.

Asiá dar Roma 'n tine sperantiele si-pune:
Alegerea-i fixata; pe altulu nu-si propune.
Cetatea cea superba in tine si-ai tei frati
Si-afla trei reshoincei, din toti mai devotati;
Si-ardórea ei ilustra spre ori ce cutezare,
Pe voi acum ve pune mai susu de ori si care:
Vediend'o 'n man'a vóstra, ar crede-ori ce profani,
Cá fiii lui Horatiu sunt singurii románi.
Alegerea acést'a a fostu predestinata
Sè dea la trei familii marire ne-asteptata.
Onórea care vine acum a ti se dá,
Nemuritorie face trei case 'n cas'a ta.
Apoi fiindu c'aice a vrutu bun'a mea sórte

S'asiediu o surióra si s'afu o consórté,
Nu este indoiéla, cá si eu, cá cumnatu,
L'asemenea onóre de felu me vedu chiamatu.
Unu altu interesu inse me preocupa tare
Si 'n locu de veselía mi-aduce intristare.
Tu esti in vitejia pré tare renumitu
Si de ursit'a Albei sunt fórté ingrigitu:
Luptandu cu voi, ea merge de siguru la peire;
Destiuulu o impinge spre alu peirei drumu,
Si 'ntre supusii vostri me numeru de acum.

Horatiu.

Nu de Alba, ci de Roma, déca vrei, te ingrijesce,
Candu vedi pe cei ce ea uita si pe cei trei ce numesce.
O orbire-adeverata plana peste capulu seu,
Avendu sè alég'atát'a si s'alég'asiá de reu.
Dintre fiii sei o mie mai demni pentru dins'a póte
Aru fi pututu multu mai bine s'o sustina intru tóte.
Dar de-si acésta lupta mi-promite unu mormentu,
Glori'a ei me mandresce si cu pré mare cuventu:
Mintea mea se 'nflacaréza de-o curata barbatia;
Am sperantia fórté mare in pucin'a-mi vitejia,
Si ori ce-ar voi destinulu, fia bine, fia reu,
Supusu Albei de pe-acuma nu voiu sè me numeru eu.
Roma s'a 'ncrediutu in mine; si-alu meu sufletu cu-alu
meu nme
Séu cá-i voru plini dorinti'a, séu cá voru peri din
lume.

Celu ce 'n lupta vré sè móra séu sè 'nvinga, rare-ori
Cade 'nvinsu, ci mai adese este intre 'nvingatori.
Roma, ori si cum sè fia, nu va fi Albei supusa,
Pau' ce ultim'a suflare nu va fi din mine dusa.

Curiatiu.

Vai! tocmai de acésta mai multu me tânguescu.
Acea ce vré Alba, cu Romei nu-i dorescu.
Estremitáti cumplite: séu vedu Alba robita,
Séu triumfandu pe pretiulu de-o viétia pré iubita,
Si singur'a dorintia la care tinde ea,
In ultim'a-ti suflare si 'n mórtea ta sè stea!
Ce doru séu fericire sè mai dorescu eu óre?
De ori si care parte me 'ntoreu simtiu cá me dóre,
De ori si care parte durerea e mai grea.

Horatiu.

Ce felu! tu m'ai plange póte murindu pentru tiér'a
mea;

Inse pentr'unu sufletu nobilu asiá mórte e dorita:
Glori'a care-o urnéza cere-a fi serbatorita,
Si, me crede, asiu primí-o, sórt'a-mi binecuventandu,
Déca Roma cu-a mea mórte asiu vedé-o castigandu.

Curiatiu.

Amiciloru tei inse permite-le-a se teme:
De-o mórte-asiá frumósa ei n'au decátu a geme;
Nemuritoru te face pe tine mórtea ta,
Dar de a ta perdiare ei doliu voru purtá.
Nimicu nu mai remane candu unu amicu bunu pere.
Dar Flavianu mi-vine cu vre-o mangaiere.

Scen'a II.

Horatiu, Curiatiu, Flavianu.

Curiatiu.

Alesu-a Alba 'n fine pe luptatorii sei?

Flavianu.

Viniam sè v'aducu scirea.

Curiatiu.

Si cari sunt cei trei?

Flavianu.

Sunt frații tei cu tine.

Curiatiu.

Ce?

Flavianu.

Frații tei cu tine.

Dar ce noru de 'ntristare pe frunte-ti vedu că vine?
Alegerea nu-ti place?**Curiatiu.**

Nu; asta nu o dîcu:

Dar pentru-asiá onóre me socoteam pré micu.

Flavianu.Affá-va Alba óre, cá fara multamîre
Si fara veselia primesci acésta scire?
Cu ce respunsu voiu merge l'alu nostru dictatoru?**Curiatiu.**Sé-i spui cá amicîa, rudire séu amoru,
Nu sunt in stare-a face cá cei trei Curiatii
Sé nu-si dispute tiér'a cu cei trei frati Horatii.**Flavianu**

Asiá pucine vorbe me faci cá sé asculti?

Curiatiu

Te du si-i spune-aceste, si nu-mi vorbi mai multu.

Scen'a III.**Horatiu, Curiatiu.****Curiatiu.**Si cerulu si pamentulu de-acum sé se unésca,
Cá dusman'a nóstra mai multu s'ó intetiésca:
Si demonii, si dieii, si ómeni si norocu,
Prepare-se acuma cá sé ne puma 'n focu:
In starea 'n care suntemu, nu potu mai reu a face,
Nici demonii, nici dieii, nici geniulu de pace.
Mai crudu si mai oribilu, nimicu ei nu mai au,
Precum este onórea ce nóue-acum ne dau.**Horatiu.**Sórt'a care ne deschide barier'a spre onóre
Dá constantiei nóstre astadi aparintia lucitóre;
Ea si-stórcé tóta fórt'a spre a face-unu mare reu,
Mesurandu-se mai bine cu curagiulu meu si-alu teu:
Si precum in noi ea vede suflete pucinu comune,
Peste ordinea comuna, ne aduce dile bune.
A combate pe unu dusmanu, pentru binele comunu
Si a se espune singuru la loviri ca unu nebunu,
Póte ea sé fia-efectulu unei virtuti ordinare;
Mii de ómeni au facutu-o, si aru face-o ori si care.
Este fórté frumosu lucru pentru tiéra a muri;
O asiá frumósa mórté tóta lumea ar dorí.
Inse a voi in publicu cu vointia a se bate,
A ucide pe unu altulu, ce ne este dragu cá frate,
A lovi intr'o partida care ia de-aperatori
P'alu femeii sale frate si p'amantu-unei surori,
A dá patriei ca pârnga unu scumpu sange, pentru care
Ar dá in sa-si a sa viétia ca pretiu de rescumperare,
O asemenea virtute numai nóue ni s'a datu.
Faim'a unei asiá glórii pucini au invidiatu
Si nu póte sé o aiba ori si care omu pe lume,
Ne mai cutediandu s'aspire la asemine renume.**Curiatiu.**Noi ale nóstre nume le immortalisámu.
Ocasiumea-i buna; s'o binecuventámu,
Vomu fi, ce-i dreptu, reflecte de o virtute rara:
Dar a ta fermitate se pare cam barbara.
Din cele mai mari inimi pucine s'aru plecá

Cararea nemurirei cá tine-a apucá:

De ori ce pretiu sé fia astfelu de fumu pe lume,
Mai bine la 'ntunerecu de cátu cu-asiá renume.
Eu, fara sé me laudu, si ai pututu vedé,
N'am consultatu pe nimeni la datori'a mea;
Amorulu, amic'á, nici strins'a aliantia,
Nu au pututu cá mintea-mi s'ó puna in balantia;
Si déca astadi Alba mi-aréta stim'a sa,
Pe cátu si tie Roma a vrutu a-ti aretá,
CREDU C'OIU FI DEMNU DE DINS'A CÁ SI ROMA DE TINE.
Si eu sunt bunu la sufletu, dar sunt unu omu in fine:
Eu vedu c'a ta onóre vré totu sangele meu,
Cá si-a mea consista in a versá pe-alu teu,
Cá cere a ucide pe alu surorei mire,
Si cá me persecuta a patriei iubire.
Alergu fara de téma la datori'a mea,
Dar inim'a-mi cu gróza s'apropia de ea;
De mine chiar mi-i mila, si vedu cu gelosia
Pe cei ce-si perdu viét'i'a in asta batalia,
Far' a formá ide'a macar de-a hesitá.
Mi-place-acésta onóre far' a me farmecá.
Aceea ce-mi rapesce mi-aduce grea durere:
Si déca Roma astadi virtuti mai mari mi-cere.
Dau gráci la toti dieii, cá nu-su nascutu Románu,
Si cá conservu in mine unu sufletu mai unanu.**Horatiu**Déca nu esti Románu, fá-te demnu cá sé ajungi in
fine.Te sílesco a da probe, cá poti fi egalu cu mine.
Da; virtutea pentru care me potu astadi laudá
Nu admíte slabiciune cu soliditatea sa:
Sufera onórea fórté candu têratu pe asiá cale
Cine-va d'odata 'ntórcé indereptu spetele sale.
Mare e nefericirea care vine-a ne lovi:
Inse eu me uitu la dins'a fara a me ingrozí.
Déca tiér'a me trimite contra ori-caruia, fia,
Asta gloria, orbesce, o primescu cu bucuria:
Astfelu de comandamente trebue-a predominá
Peste ori ce simtieminte intru noi amu mai purtá.
Celu ce e chiamatu sé serve tiér'a sa si n'ó servesce,
Misielu mare, miserabilu, si nimernicu se numesce.
Asta datoria rumpe ori ce nodu putemu avé.
Roma bratiulu meu alege! Romei dau viét'i'a mea.
Precum am luat ferice pe o sora de sócia,
Eu pe frate voiu combate cu aceea-si bucuria.
Si cá sé curmámu in fine acestu lungu discursu si viu,
Tu ai fostu numitu de Alba, nu mai voiu cá sé te sciu.**Curiatiu.**Dar eu te sciu pe tine, si-acésta me omóra;
Nu-ti cunosceam virtutea acésta-odimóra,
Nefericirea vine chiar din virtutea ta;
Voiu admirá-o póte, dar n'ó voiu imitá,**Horatiu.**Nu, nu 'mbratisiá virtutea fara voia si in sila;
Si fiindu cá ai plecare catra plansete si mila,
Asta dulce fericire gusta-o cátu vei puté.
Éta sora-mea cá vine: pune-te de plangi cu ea.
Eu la sora-ta acuma me ducu ca s'ó facu sé scie
Si sé nu uite cá este inca totu a mea sócia;
Voiu sé-i dîcu sé te iubésca de-omu muri prin man'a ta,
Pastrandu inim'a romána in nefericirea sa.

G. Sionu.

INTEMEIATORII ROMÂNIEI.

— Schiție istorice. —

(Urmare.)

Ni sunt bine cunoscuti barbatii aceia sprinteni, tipurile acele imposante: a lui Radu Negru si Dragosiu, principii fondatori a Moldo-Romaniei; mai urm \acute{e} za s \acute{e} adaugemu contingentului lor \acute{u} , c \acute{a} te cu unu *laru nationalu*, carele a conservatu cu scumpetate ce au intemeiatu antecesorii lor \acute{u} .

Celu d'ant \acute{a} iu este Mircea voda celu be-tranu.

La an. 1215 Radu-Negru voda in Ard \acute{e} lu si principe in Amnasiu si Fagarasiu, *) redi-candu-se din patri'a sa Transilvani'a cu t \acute{o} ta cas'a sa cu boierii sei, cu diregatorii, cu ostasii cu poporu de t \acute{o} te treptele, cu femei cu cop \acute{u} i — ma ierarcia bisericeasca — si trec \acute{e} ndu Car-patii despre m \acute{e} dia-di, a intratu in Romani'a si a descaltatu apr \acute{o} pe de sorgintii Dembovitiei, intr'unu campu intinsu numitu in limb'a tie-raniloru Campulu-lungu, si s'a asediatu acolo fiindu c \acute{a} loculu acelu si mai nainte er \acute{a} prop-rietatea sa, ca a unuia carele er \acute{a} mai mare si mai puternicu dec \acute{a} tu toti ceialalti domnitori (romani) ai pamentului *dacicu*. Vediendu ace-s't'a Basarabu banulu Crajovei, a venitu si s'a inchinatu lui, rezervandu-si administratiunea interna. Radu in scurtu s'a stramutatu la Ar-gesiu, unde si-a redicatu curte domnesca si o manastire. In manastirea ac \acute{e} s't'a se afla si por-tretulu lui.

Acestu principe unindu mai multe chine-ziaturi (judetie), a intinsu marginele statului nou intre Carpati si Dunare pana la Siretu; apoi, dupa o domnire glorioasa de 24 ani, a muritu si s'a inmormentatu in manastirea sa, dedicata Adormirii Virginei Marie, remanendu la Romani in amintire c \acute{a} unu intemeiatoriu de patria.

Dupa m \acute{o} rtea lui Radu-Negru **) tinerulu

*) Pasurile citate din cronicile romane (Ist. Da-ciei de D. Fotino trad. de G. Sionu tom. II pag. 4) despre stramutarea lui Radu-Negru, mai nainte ni justifica credint \acute{a} cumca Romanii pana in seclulu 13 au continuatu ducatele lor autonome in Transilvania (chiar asi \acute{e} si in Maramuresiu pana pe timpii anjouen-iloru.) S \acute{e} u are cine-va spre porunca boeri, direga-tori, ostasi, poporu, cleru s. a. de n'ar fi fostu prin-cipe suveranu? etc. Si a d \acute{o} u'a ora confunda pe acei istorici straini carii dicu, c \acute{a} mutandu-se Radu si Dragosiu in Moldo-Romania, tierile acele mai nainte erau desierte de locuitori; de aru fi fostu desierte, Basarabu banulu Crajovei cum ar fi inchinatu bana-tulu seu, Severinulu de ore candu, noului principe?!

*) Ser \acute{a} a principiloru de la Radu pana la Mircea:

statu romanu, abi \acute{a} organisatu, a intimpinatu in scurtu armatele Ungarici. Regii anjoueni, cum se dice, mai catolici dec \acute{a} tu Pap'a, redicara resbelu cruciatu in contra Romaniloru, pentru cuventu c \acute{a} sunt schismatici; acum catra ze-lulu religionariu se mai adausese si ur'a na-tionala, laptata prin voivodii transilvani Toma si Dionisiu, cari pana d'o parte priviau stangaci la consolidarea Romaniloru vecini lor \acute{u} , — d'alta parte i impungea in c \acute{o} ste, c \acute{a} principii romani si-continuara suveranitatea peste Tran-silvania mediadiana, (pana pe timpii lui Mateia Corvinulu, moldovenii pana in seclulu XVI aveau posesiuni in Transilvania.) Ac \acute{e} sta con-sideratiune er \acute{a} s \acute{e} aduca desastru a supra Ro-maniei.

Ca s \acute{e} fia colind'a deplina, o s \acute{e} producemu c \acute{a} prin adausu unele trasuri din batai'a Ro-maniloru cu ungurenii, chiar dupa autorii un-guresci.

Mihaiu I. Basarabu principele Romaniloru vediendu-se navalitu pe n'acceptate de \acute{o} stea infricosiata dusmana, in contra dreptului gin-tiloru *) sub nici unu cuventu de inimizetia de mai nainte, a reflectatu de cu bunu timpu pe Carolu la pace, oferindu-i si spesele res-boiului; inse acest'a, pr \acute{e} increditu, a respunsu soliloru romani: „Spune-ti lui Bazaradu (Bas-arabu) pecurariului meu, s \acute{e} se dec capu ple-catu, altu cum ve scotu de barba din vizuinele v \acute{o} stre“ scl. Indesiertu a reflectatu unu comite (Donch de Soliomu si Lipto) cu t \acute{o} ta umilin-ti'a: „Ar fi mai cu cale, maiestate, s \acute{e} trami-temu Romaniloru vorbe mai frumoase.“ Regele repetindu-si amcuinti \acute{a} rele a plecatu la bataia.

Lupt'a inse a fostu grea si fatala, scrisa cu litere de sange in analele Ungarici; mace-lulu infricosiatu a tienutu patru dile; muntii carpatici si v \acute{a} ile Oltului s'au umplutu de san-ge si cadavre: „*din multimea canesca de Romani* (vorbele Istoricului ung. Thur \acute{o} cz) cadeau c \acute{a} muscele, cari au perdutu dulceti'a miresmei si numai draculu celu din iadu a numeratu c \acute{a} ti Romani au caditu acolo.“ (Chron. hung. pars. II. cap. 27.)

a) Radu I Negru 1215. b) Mihaiu I. c) Danu I fiulu lui Radu-Negru. d) Stefanu Mailatu. e) Mihaiu II. Basarabu. f) Vladu I. Basarabu. g) Alesandru I. Basarabu. h) Vladu II. s \acute{e} u Laicu Basarabu. i) Radu II. Basarabu. l) Danu II. m) Mircea I. Basarabu.

*) Insu-si istoriculu mare unguru modernu re-cun \acute{o} sc \acute{e} , c \acute{a} invasiunea ac \acute{e} s't'a a fostu fara nici o cau-sa: „*Ót haddal t \acute{a} madta meg, an \acute{e} lk \acute{u} l, hogy igaz oka lett volna a h \acute{a} borura.*“ M. Horv \acute{a} th de gubernulu lui Carolu Robertu.

Noi replicăm: din unguri au cădiutu numai óstea întréga *) inca nici misionarii nu scapara de ciomege. **) regele Carolu si-a mēn-tuitu capulu numai cu mare periclu, schimbandu-si vestmintele regesci cu capitanulu Dionisiu, pe carele apoi lu-omorira armasii lui Bazaradu, socotindu că elu este regele.

Si déca ar fi cădiutu Romanii cá muscele p. e. in diu'a antáiu, a buna séma regele n'ar fi schimbatu vestmintele cá sè póta vini in tiér'a sa.

Osemintele parintiloru inca nu s'au fostu stinsu cu totulu, ur'a nationala a provocatu éراسi la arme aceste dóuc popóre. (Fiulu inse a fostu mai ingrigitu decātu tatalu seu; dar esitulu totu acelasi.) Regele Ludovicu trami-tiendu pe Nicolau voivodulu Ardélului cu óste tare cu nobili si cu secui din Ardél; di-sulu voivodu si tóta óstea resipita, numai pucini cu mare periclu potura scapá din ma-nele Romaniloru. (Thurócz. Chr. H. P. 3 c. 38.)

Din aceste dóuc batalie au pututu sè in-vetie ungurenii: ce-i Romanulu in turbare, cá sè ne esprimámu cu poetulu V. Alesandri si sè ne potrivimu cu stilulu calugarului. (Cani-na multitudo valachorum, multimea de cani a romaniloru) Ibid c. 97.

Ori au invetiatu ori nu, inse statulu june a luat multu la anima pentru dile mai mari de nevoi, cari se apropiu de la Dunare si Marea-négra spre tiér'a loru.

In o nópte luminata Soliman, fiulu lui Orcanu, a atipitu intre ruinele Cyricului in Mysia, si éta o fantoma peste fire i face de scire, cá mosiulu seu i-a fostu promisú din ceriu prin visu domni'a lumci; abiá s'a stē-nitu paganulu de turcu, luandu la anima facú pregatiri sè strabata in Europa. (1350—1360.)

In o mandra diminétia — inse fatala pen-tru crestini — turcii n'acceptati intrara si se intarira in Zambe, fortu marinu langa Eles-pontu; si pe venitoriu se parea c'a conspiratu ceriulu si pamentulu totu in favórea loru; — cutrierári infricosiate de pamentu au debili-tatu si ruinatu in rōndu parietii tari ai Bizan-tiului slabitu prin certe religionarie si poli-tice, si de politic'a de intrige facia cu regatulu federatu romanu-bulgaru de la Dunare. Astu-felu din anu in anu, turcii se intarira mai in-adinsu in tiermuri Traciei, cá apoi sè dec si lovitur'a din urma Orientului Europei.

*) Thurócz. Cronica Hungarorum. Partea II. cap. 9.

**) Et cuncti cristi sacerdotes immisericorditer percusseruntur ibid.

Murindu Orcanu, urmatoriulu acestuia Amuratu I (1360) si-a intinsu domni'a peste Romani'a lui Constantinu celu mare (Rumili) si Tracia, si d'aice s'a intenciatu pana in Bal-canu, ca sè sape apoi si momentulu slaviloru si alu Romaniloru aurelianidi. Betranulu Amu-ratu cădiendu sub lovitur'a serbului eroicu Cobiloviciu Milu (Milos), (carele se facuse mortu si apoi candu se duse sultanulu invin-gatoriu sè caute campulu luptei, Milu se ra-dicà dintre cadavre si strapunse pe tiranulu patrici sale, ca sè aiba si sêrbii unu Aristogenu cá elinii cei mandrii de óre candu), a urmatu Bajazetu I. (1391) numitu si *fulgeru ardiatoriu*.

Acest'a cutrierandu tóte staturele cres-tine din peninsul'a Emului si-a latitu terórea armeloru pana in Europ'a centrala.

Sigismundu imperatulu Germaniei ve-diendu amenintiate provinciile sale, a invitatu Europa întréga la actiune solidara in contra dusmanului comunu alu crestinatátii, si intr'adeveru cavalerii franci si germani au si res-punsu provocării.

(Finea va urmá.)

I. S. Selagianu.

Caletoria de pe pamentu in luna. *)

— Dupa JULES VERNE. —

I.

Clubulu tunariloru.

Istori'a acést'a, curiósá si ne mai pome-nita, precum veti vedé pe paginile urmatórie, s'a intemplatu in America, patri'a aventure-loru si a intreprinderiloru imposibile.

In altu locu nu s'ar fi pututu intemplá. Recunóscemu acést'a cu tóta sinceritatea.

Unde óre li-ar plesni ómeniloru prin min-te asemenea idea estravaganta? Si unde s'ar fi gasitu ómeni seriosi, cari sè aiba curagiulu a o si traduce in realitate?

Nicairi — afara de America.

Sub decursulu resboiului din urma, care intre nordu si sudu a decursu cu asiá inver-siunare cumplita, in Baltimore — capital'a statului Maryland — s'a infiintiatu unu clubu.

Numele acestui clubu fu: Clubulu tunari-loru.

Fondatorii si membrii lui de frunte erau

*) Facemu atenti pe cetitorii nostri la acésta scriere. Autorulu ei tratéza sciinti'a in forma de romanu, de aceea operile sale sunt fórte cetite si traduse in tóte limbile culte. Dintre tóte inse „De la terre la lune“ a facutu efectu mai mare. Publicatiunea, ce incepemu noi acuma, e unu extractu copiosu din acestu romanu. Red.

toti niste ómeni iubitori de resboiu si fosti militari, mai alesu artileristi.

Cei mai multi dintre ei si-perdusera manile séu picioarele in cutare batalia; dar prin acésta perdere spiritulu loru resboinicu s'a iritatu si mai tare.

Atari erau: bravulu Toma Hunter, carele avea obiceiulu curiosu, cà ori unde se asiediá, puneá ambele sale picioare de lemnu pe mésa, pe vétra, pe scaunu, — éra elu insu-si lugindu-se inderetru, fumá siedindu, cu atát'a comoditate, cá si candu totu corpulu seu s'ar affá in cea mai deplina perfectiune.

Apoi pré onorabilulu I. T. Maston, a carui mana stanga, cu care avea datin'a d'a gesticulá candu vorbiá, érá taiata la cotu, — si partea ce lipsiá fu suplinita prin o ruditia de otielu, care in locu de palma se terminá intr'unu cârligu frumosielu, cu care in casu de trebuintia fórte bine se putea acatiá de ceva.

In America, de cumva cui-va i plesnesce prin minte o idea buna, numai decátu si-cauta unu sotiu, caruia s'o impartesiéscá.

Si cu câtu acea idea este mai bizara, cu atát'a dinsulu si-gasesce mai de gr. ba unulu, caruia sè-i placa aceea, si sè grabéscá a-i dá mana de ajutoriu la realisarea ei.

Déca apoi li se mai insotiesce si alu treile, ei numai decátu alegu dintre sine unu presiedinte, unu primu-secretariu si unu vice-secretariu. Va sè dica, numai decátu se constituiescu.

De cumva apoi se mai gasesce si alu patrale, ei numescu unu archivariu, si cancelariu si-incepe activitatea sa.

Ér déca deja se afla cinci insi, ei indata tinu adurare generala, si clubulu se constituie definitivu.

Asiá s'a intemplat si la infintiarea clubulu tunariloru.

Numitii doi invalidi fure incepatorii primi ai acestui clubu, care in urma a devenitu asiá de renumitu.

Inse ei alesera de presiedinte pe unu barbatu intregu, pe colonelulu Barbicane, carele inse asemene nu érá de vina, cà a remasu intregu, cà-ci nici elu nu s'a ascunsu de mórte in sirulu bataliloru.

Dinsulu a luat parte la aventurile si indreptinderile celemai indresnetie si nebunaticice; de multe ori s'a aruncatu inaintea gurei tunariloru, inse si acele s'au feritu de elu,

Elu érá consideratu cá neviolabilu, si de aceea meritá cu totu dreptulu demnitatea de presiedinte alu clubulu tunariloru.

La o luna dupa infintiarea sa, clubulu avea o mia optu sute trei-dieci si trei de membrii ordinari, si cinci sute siese-dieci si cinci de membrii corespundinti.

Din ast'a se póte constatá, cà ideile lui prinsera iute radecini si cà acele incepura sè infloréscá cu graba.

Infintiarea lui in acelu timpu resboinicu fu salutata cu placere, si se bucurá de mare poporalitate in tóte partile de la miédia-nópte.

Cá cine-va sè fi potutu ajunge membru alu clubulu, trebuia neaperatu cá dinsulu sè fi inventatu ceva tunu, pusca, séu celu patinu unu pistolu, — ori barem sè fi perfectionatu asiá ceva.

Scopulu reuniunii érá de a inaintá sciintia artileristica, mai alesu in privintia glóntieloru, cà-ci sciintia d'a face tievi fu inaltata de catra europeni la o perfectiune ne mai ajunsu, dar in câtu privesce glóntiele — antâiatatea érá a americaniloru, cu tóte aceste si in ramulu acest'a mai remasera inea multe de facutu.

Inse de odata cá fulgerulu tresni in mijloculu membrileru clubulu si mai alesu in comitetulu conducatoriu alu aceluia — scirea, cà pacea s'a incheiatu cu Sudulu!

Domnii I. T. Maston si Toma Hunter simulgeau perii, injurau pe presiedintele republicei, bastemau guvernulu, congressulu, si intréga generatiunea piticita, care — pe candu ar puté luptá si s'ar puté imputiná pe campulu bataliei, prefera a se odihni pe perina a pazei.

Unii deja incepura a vorbi, cà si clubulu tunariloru ar trebui sè se desfaca; cà-ci ce folosu mai érá de esistintia lui intr'unu timpu in care tunuri nu se mai vérsa, glóntie nu se mai tramitu in aeru, si tóte nicepura a stagná si a vegetá.

In mijloculu acestei debelári generale facè unu bunu efectu a supra membriloru clubulu urmatória circularia a presiedintelui Barbicane:

„Baltimore, 3 oct.

„Presiedintele clubulu tunariloru cu onóre insciintieza pe domnii membrii, cà in siedintia de la 5 l. c. dinsulu va avé niste propunrei pentru toti interesante. Prin urmare dara róga pe toti, cá punendu tóte la o parte, sé binevoiéscá a se infatisiá.

„Cu onóre deplina

Impey Barbicane.“

(Va urmá.)

RANELE NATIUNII.

— Romanu, de JOSIFU VULCANU. —

(Urmare.)

— Dtaie, dómna comitésa, — disc elu, — nu-mi este permis a-ti refúsá nimica.

— Asiá dara. — reluá vorb'a comitele, — déca vei binevoi a me onorá, te rogu!..

Si barbatii amendoi esira din odaia.

La esire Albinescu aruncá o cautatura spre so-cí'a sa, si aceea se intelní cu a ci.

Accea par' cá i dícea: „Fii atentu!“ — Ér a lui par cá i respundea: „Nu te teme, iubit'a mea!“

IV.

Intrig'a incepe.

Apartamentul comitelui se aflá in aríp'a opusa a castelului. Barbatii mergéndu repede, ajunsera dara totusi iute acolo.

Sositi in odaia de primire a comitelui, acell'a oferí lui Albinescu unu fotelu si o tigara, si dupa ce aprinsera amendoi câte una, comitele incepú :

— Domnule Albinescu, am auditu de conferinti'a romana tinuta la Prumeni. Inca in nóptea aceea au vinitu la mine mai multi membrii ai ei si mi-au impartesitu cele petrecute.

Comitele pronuciá aceste cuvinte, accentuandu-le aspru, si fiesandu cu ochii espressionea fetiei lui Albinescu, spre a descoperi efectulu cuvintelor sale.

Si in adeveru efectulu si urmá. Albinescu audindu, cá unii membrii ai conferintiei, cari acolo se aretara asiá mari nationalisti si cari lu-aclamara de candidatú cú atát'a entusiasmu, — indata dupa aceea conferintia, nu avura altu lucru mai grabnicu, decâtu se alerge la comitele supremu si se-i lingusiésca prin raportarea celor petrecute acolo: se desamagi fórté si increderea in ómenii sei incepú a se clatiná.

Inse acést'a nu se putú observá pe fati'a lui. Accea pastrase espressionea de mai nainte. Si astu-felu comitele nu putú cetí din ea nimica.

Si Albinescu, spre a aretá o indiferentia fatia de impartesírca comitelui supremu, disc:

— Fórté bine au facutu acci domni, cá au grabitu a fi raportori. Celu putínu astu-felu scíu cá esti fidelu informatu. Noi n'amu planuitu acolo nici unu secretu. N'amu facutu nici o conspiratiune.

— Nu, nu! Cu tóte aceste inse, precum am aflatu din acci membrii romani, si carora — prin urmare ar trebui se le credu, unii dintre oratori au cam trecutú peste marginile permise de lege.

— Cum, cum?

— Mi-s'a raportatu, cá unii si-au permis a desasiurá niste idei, cari periclitéza integritatea tierii, còrvindu-se de unele espressioni pline de agitatiunile fple mai drastice si cari tindu a turburá cu puterea eacea intre cetatieni.

Albinescu, cuprinsu de indignatiune, grabi a reflectá seriosu:

— Domnule comite supremu, iérta-me a-ti observá cu tóta positivitaea, cá nu esti bine informatu.

— Si eu sum de parerea acést'a, pentru cá — ori câtú de opuse sunt vederile nóstre politice — te stimezu mai multu decâtu se credu despre dta, cá ai fi fostu capabilu a permite se se desconsidera legea si ratiunea. Dar ce se facu! Déca unii dintre ómenii

dvóstre, cari de altmíntre acolo au gura mare, vinu de-mi povestescu cele intemperate, marindu tóte, numai cá dóra se-si cástige merite la mine, — trebuie se-i ascultu!

Albinescu nu respunse nimica.

Comitele continuá:

— E bine, tóte aceste ti-le-am spusu, numai pentru cá te iubescu si te stímediu. De cumva asiú fi dusmanulu personalu alu dtaie, asiú fi tacutu, ma inca asiú fi intrebuintiatu tóte raporturile — dimpreuna cu esageratiunile sale — dreptu arme in contra dtaie. Dar nu vreu se facu acést'a, cu tóte cá ti-asiú puté stricá multu, pentru cá dorescu binele dtaie. Acést'a este si motivulu, care m'a indemnatu, cá — punendu de asta-data la o parte rezervele ordonate pentru mine de oficiulu meu — se vorbescu cu dta sinceru si se-ti impartesiescu tóte câte am aflatu. Ti-am spusu tóte, pentru cá se-ti cunosci ómenii si se scíi cu cine ai de a face.

— Ti-multiamescu, — respunse Albinescu rece.

— Incátu pentru candidarea dtaie, — continuá comitele supremu, — dta scíi bine, cá eu nu consimtiescu in tóte cu guvernulu de acuma, prin urmare nici nu me voiú pré espune pentru candidatii sei; ma — se fia dísu între patru ochi! — me voiú bucurá, de cumva se va alege si câte unu neatórnatoriu, care se aiba curagiulu a interpretá plangerile tierii. Va se díca, eu primescu cu bucuria candidarea dtaie.

Albinescu facú unu complimentu.

— Nu numai atát'a, — continuá comitele, — dar trebuie se-mi esprimu si felicitarea!

— Multiamu!

— Ah! nu pentru dta! Felicitarea mea privesece conferinti'a, care fu norocósa d'a puté gasi unu candidatú atátu de demnu, in persón'a dtaie.

— Sum fórté dcoblegatu, domnule comite, pentru acésta declaratiune categorica.

— Si sincera, domnule.

— Cu atátu mi-este mai pretiósa.

— Si tocmai pentru cá sinceritatea vorbesece prin mine, dupa ce mi-am exprímatu bucuria pentru conferintia si de siguru intregulu cercu, cá va avé unu adeveratu deputatu: nu potú se nu dau espressione si admiratiunii mele pentru dta.

— De ast'a nu sum vrednicu, domnule comite.

— Ba da, si inca in mare mesura. Prin primirea candidatúrei dta ai facutu unu actu de cea mai inalta importántia patriotica.

— Oh! nu. Eu mi-am implinitu numai datorii'a de cetatianu. Am facutu mai putínu inca: am primitu o onóre ce mi s'a oferitu din partea concetatienu-loru mei.

— Nu crede! Dta n'ai facutu numai o datoría, nu ai primitu numai o onóre oferita; ci ai purcesu dintr'unu punctu de vedere mai inaltu: ai adusu unu sacrificiu mare, ai datu proba de o abnegatiune rara in dilele de acuma.

— Domnule comite supremu, esti fórté marinosu in apretiuirea portárii mele.

— Nici decâtu, ci numai dreptu. Eu scíu pré bine, cá dta n'ai doritu se fii deputatu, cá ai refúsatu de repetite ori candidatur'a, pentru cá nu numai interesele dtaie materiale voru avé mare scadiementu, ne mai putendu fi in persóna la conducerea economiei, — ci si pentru motivulu, cá esti de etate inaintata si cá prin urmare ai trebuintia de linisce, lasandu pe altii

mai tineri sè se zolèscă in luptele politice de multe ori neplacute. Deci dăca eu tôte aceste ai primitu candidatur'a, inchinandu-te fortiei impregiurărilor, iértăme sè-mi sustinu parerea de mai nainte, si sè dăcu, că ai adusu unu sacrificiu fôrte mare.

— Atât'a căta trebuie s'aduca ori care cetatianu, care si-iubesc natiunea si patri'a.

— Frumosu suna aceste cuvinte, dar arare ori le vedemu traduse in usulu de tôte dălele. Multi le declama, dar fôrte putăni le si urmăza. Dta esti unulu din acei putăni. E bine, eu te admiru, dar totu-odata me si miru de dta!

— Incătu pentru admiratiune, nu sum vrednicu: ér ceca ce privesce mirarea, nu o întielegu.

— Sè ti-o esplicu dara!

— Pofțimu!

— Me miru de dta, că in butulu acestoru dăue consideratiuni pré importante totusi ai primitu candidatur'a.

— Se vede, că nu me cumosei inea, domnule comite. Cu cătu pasiulu, sėu precum dăci dta — sacrificiulu, este mai mare, — eu atātu aceł'a me insufletiesce mai adancu, sė-lu facu. A ni implină numai atunce datori'a, candu prin acėst'a nu periclitămu nimica, nu numai nu este vr'unu meritu, — dar totu odata se pôte numi lasitate; candu inse conlucurarea năstra ni periclită unele interese, atunce si numai atunce activitatea năstra are dreptulu a figură in sirulu meritelor. Eu nici odata n'am fostu lasiu, si nici nu vreu sè fiu! Prin urmare am fostu silitu sè primescu acėsta candidatura!

— Pré frumosu, domnule Albinescu. Pare că audu vorbindu o antica figura classica. Dar totusi eu gândescu, că sacrificiulu e fôrte mare. Nici patri'a comuna, nici natiunea dtale, nu ceru că in asiă mare mesura sè te espuni. Dăca vrei sè faci servicii patriotice si nationale, ai destule ocațiuni si terenuri, spre a le escută, — fara că sè fii silitu a-ti face o perdere si o incomoditate atātu de mare.

— Va sè dăca, sè nu fii deputatu?

— Eu, la rōndulu dtale, asiu caută unu individu, in care m'asiu puté increde, si — recomandandu-lu alegatoriloru in loculu meu — asiu renuciă la candidatura.

— E bine, eu nu voiu face asiă.

— Pentru ce?

— Pentru că mi-am datu euventulu, si acėst'a pentru mine are santien'a juramentulu. Am declarat, că primescu, — si unu barbatu nu se pôte jucă cu vorb'a sa.

— Dar prin o astu-felu de renuciare nu vei parası de felu calea onărei. Vei lasă terenulu acėst'a altuia, éra pentru dta vei rezervă altulu, pe care asemenea vei puté desvoltă o activitate cătu de folosităria. Astu-felu consciint'a dtale va puté fi liniscita, căci numai rolulu ti-se va inschimbă. In locu de a servi colu in adunarea tierii, vei puté face unu sporiu cu multu mai mare aice a casa.

— Dar cum?

— Domnule, sè ne jucămu cu cărtile deschise! Sè vorbimn sinceru!

— Eu gândescu, că si pan'acuma am vorbitu asiă.

— Si eu. Si că sè-ti dau o proba năua in privint'a acėst'a, iértăme sè-ti impartesiescu rugarea si propunerea mea.

— Pofțimu!

— Mai multe cause, dar mai alesu simpathi'a mea pentru Romani, me îndemna a efeptuı, că in acestu comitatu vice-comitele sè fia unu Romanu. Purcediendu din acestu punctu de vedere, — am mijlocitu la guvernulu tierii, că vice-comitele nostru unguru de pan'acuma, carele nu scie romanesc, sè fia numitu amploiatu la ministeriulu de interne. Elu dara in scurtu timpu se va duce din mijloculu nostru. Va sè dăca, in loculu lui vomu avé sè alegemu altulu, si inea — precum ti-am spusu — unu Romanu. Dar pe cine? E bine, eu am meditatulu multu despre acėst'a, si in sfirsitu am ganditu la dta; căci intre toti Romanii din acestu comitatu nu existe nici unulu, carele sè póta emulă cu dta atātu in privint'a capacității, cătu si in a caracterulu.

Albinescu se inchină.

— Eu dara, — continuă comitele — desconsiderandu mic'a deosebire de profesiuni politice, ce dăra existe intre noi, de siguru mai alesu in privint'a tactulu si nu atātu in a principiloru — am hotorit sè vorbescu cu dta si sè te rogu, cu tóta stim'a si iubirea de compatriotu, că in interessulu comunu patrioticu alu in fratirii si in floririi acestoru dăue natiuni, sè binevoiesci a primı dta postululu de vice-comite in comitatu nostru!

— Domnule comite, propunerea dtale me surprinde.

— Inse dăra nu neplacutu?

— In asta privint'a, mi-se pare, că nu pôte fi vorb'a de placere sėu neplacere. Dta scii bine, că pe mine nu motivulu placerii personale m'a îndemnatu sè primescu candidatur'a de deputatu; prin urmare nici la apretuirea propunerii ce-mi faci nu pôte sè aiba nici unu rolu placerea, ci unu interessu mai naltu.

— Dar eu credu, că si aceł'a va fi satisfacutu. Loculu dtale in camer'a deputatorulu va fi suplinitu prin unu individu alesu de dta — cu noi dimpreuna, pentru care acėst'a misiune nu va fi o sarcina grea; ér dta a casa vei ocupă unu postu frumosu. Va sè dăca, din punctu de vedere nationalu romanu, dta vei face unu serviciu duplu, primindu propunerea mea.

— Si eu totusi nu o primescu.

— Pentru ce?

— Pentru că nici odata n'am voitu sè fii dirigatori, si nici nu voiu fi. Alege-ti altulu!

— Dar n'am incredere in altu Romanu. Dăca nu vrei sè primesci, voiu face sè se aléga érası unu unguru.

— Va sè dăca, mi-faci sila morala, că pentru unu interessu nationalu sè-mi renegu totu trecutulu?

— Nici decātu. Fă cum vrei!

— E bine, primescu.

— Mi-pare fôrte bine,

— Dar cu o conditiune.

— Si aceea?

— Că eu mai antăiu sè fii alesu deputatu si sè tinu mandatulu pana ce voiu fi alesu si vice-comite.

— Va sè dăca; te temi, că renuciandu acuma la candidatura, nu te vomu alege nici vice-comite.

— Eu am invetiatu, că in cestiuni de interessu comunu nu este iertatu sè hasardămu nici odata, cu atātu mai putănu sè periclitămu siguruulu pentru unu ce eventualu.

— Si deca eu asiu respuunde, că nu pot să primesc condițiunea, care ne dejosese?

— Prin ast'a ai dovedi, că tot'a propunerea dtale n'a fostu seriósă, ci numai o cursa de alegere, o apucatura cortesiescă, spre a me seduce să respasiescu.

— Domnule Albinescu, ai pronunțiatu niste vorbe aspre. Dar ele nu me supera, căci au fostu dictate de indignatiunea cea mai santa, pe care si eu o stimezu.

— Asti este. Eu n'am avutu intentiunea să-ti facu vr'o ofensa.

— E bine, fiindu că dta ai vorbitu de apucaturu cortesiesci, ierta-me să-ti facu dara o propunere in adeveru cortesiescal.

— Sum curiosu.

— Eu nu pot să primesc condițiunea ce mi-ai propusu mai nainte, dar dreptu recompensa ti-facu acésta propunere: Ti-voiu mijloci să capeti in arenda unu dominiu erarialu, cu pretiu fôrte moderatu; ma nici acest'a nu-lu vei plati regulatu, ci atunce candu ti-va vini dtale mai bine la socotéla, séu chiar nici odata, — intocmai precunu facu si altii, multi, arendasi ai statului.

La aceste cuvinte Albinescu saru iute in picioare, si standu inaintea comitelui supremu, i respunse cu voce solemna:

— Domnule comite supremu, mi-para fôrte reu, că m'ai credutu capabilu d'a primi o astu-felu de propunere. Acuma, la rëndulu meu, te potu asigura pozitivu, că nu voiu renunția. La revedere!

Si dupa aceste dînsulu si-luã peler'ia, si esi, lasandu pe contele singuru, carele dupa departarea óspelui seu se scolã maniosu si trânti țigar'a de painentu, murmurandu necasitu:

— La draci! Cu tot'a diplomati'a mea sireta n'am reesitu să pacalescu pe acestu Romanu!

Pana candu barbatii conversara astu-felu, damele petrecura timpulu facendu la planuri frumóse.

Comites'a inca avea o fica, ce era cam de etatea Aurorei. Ea inca fu chiamiata a casa de la o amica a ei, unde tocmai se dusese. Fetele tinere facura iute cunoscintia, si numai decatu avura a-si comunicã niste taine, pentru cari ele se retrasera in o odaia laterala.

Mamele remanendu singure, — comites'a incepu:

— Ce fericita esti, dómna, că pentru fic'a-ti buna ai gasitu unu ginere atatu de demnu, precum audu că este tinerulu advocatu dlu Stefanu Zimbranu.

— Lauda ceriului, că mi-a datu acésta fericire. Ea in adeveru este mare!

— Dar fiindu că ai o fica atatu de vrednica de iubire, credu că ti-va paré reu a te despartí de ea.

— Reu, dar ce să facu? Acest'a e destinulu sec-sului nostru. Tóte ni-amu parasitu parintii.

— Eu, să fiu in loculu dtale, asiu face tóte, că să nu me despartiescu de fic'a mea, ci să remanu totu cu dins'a.

— Dar cum?

— Asiu indemnã pe barbatulu meu să ne mutãmu si noi in orasiulu unde ar siedé fic'a nóstra.

— Adeca să ne mutãmu si noi aice?

— Da.

— Ast'a mi-ar placé si mie.

— Dar cum să nu-ti placa?! Ce vei mai puté face

dtu acolo la satu, dupa ce se va maritã fic'a dtale? Barbatulu dtale e ocupatu cu economi'a, alti prunci n'aveți; prin urmare ai fi silita să petreci timpulu mai totu singura, neavendu altu sotiu decatu uritulu si alta mangaiere — decatu dorulu de a o revedé. En spune-mi acuma, n'ar fi multu mai placutu si mai fericitu pentru dta si pentru toti, să siedeti toti la olalta, intr'unu orasiu, că prin impartesiri reciproce bucuriile să ve fia mai mari, si intristãrile să le purtati mai usioru?!

— Ba da!

— Apoi, far'a voi să-ti atacu modesti'a, dar trebuie să-ti spunu, că nici nu este loculu dtale la satu. O dama atatu de distinta si culta trebuie să jóce unu rolu mai mare; are să figureze in cunun'a elitei din acestu comitatu; da, da, dta trebuie să te muti intre noi.

— Ti-multiamescu pentru acésta apretiuire fôrte indulgenta; inse, durere! propunerea dtale, care este si dorinti'a mea, nu se póte realizã.

— Pentru ce?

— Pentru că noi ducemu economiã si nu o putemu parasí.

— Dar uitu, că barbatulu dtale este candidatu de deputatu, si deca va fi alesu, va fi silitu să parasésca economi'a. Primindu candidatur'a, elu a si decisu a face acést'a. E bine, deca odata a hotaritu să faca acestu sacrificiu mare pentru mandatulu de deputatu: de siguru lu-va face si pentru fericirea de a puté siedé dinpreuna cu fic'a sa; mai alesu deca va aflã, că aice i se ofere unu postu frumosu.

— Ce postu?

— Dtale ti-potu spune. Barbatulu meu mi-a impartesitu in secretu, că dînsulu are intentiunea de a mijloci, că domnulu Albinescu să fia alesu vice-comite.

— Este cu putintia ast'a!

— Da, că-ci numai de la domnulu Albinescu atërna. Elu va renunția la candidatur'a de deputatu, si asta-lalta promissiune i se va realizã.

— Să renunție la candidatura?

— Ast'a e condițiunea pe care o cere barbatulu meu.

— Nu știu deca sotiulu meu va face acést'a.

— Deca lu-vei rugã si dta, deca i vei descrie cu colori viue fericirea familiara, ce ar resultã din acésta renunțiare, eu credu că dînsulu te-ar ascultã,

— Nu știu. In cestiunile de interessu nationalu dînsulu nu are datin'a să se tãrguiesca nici odata.

— Inse dóra totusi lu-vei rugã?

— I voiu comunicã secretulu.

— Va fi destulu atãta, spre a obtiné resultatulu doritu. Dînsulu e unu bunu barbatu, unu bunu parinte de familia; prin urmare nu va puté refusã d'a implini dorinti'a familiei sale.

— Oh! încãtu pentru acést'a, am cea mai buna convingere despre barbatulu meu. Inse eu nici odata nu-i ingreunezu anim'a cu rugaminte familiare, cari forméza contrastu cu aspiratiunile nationale, ce i apésa mintea si sufletulu.

Conversatiunea dameloru se intrerupse, căci in momentulu acest'a intrã Albinescu, carele se rëntorse de la comitele supremu.

(Va urmã.)

S A L O N U :

Calindarului septemanei.

Duminică a Vameşului şi a Fariseului, Evang. Luca 18 st. 10--24.

Dumin.	25	6	Sf. Par. Grigorie Teologu.
Luni	26	7	Cuv. Par. Xenofontu şi cu cét'a sa.
Marti	27	8	Aducerea reliq. St. Ionu Chrisostomu.
Mercuri	28	9	Cuv. Par. Efreemu Sirulu.
Joi	29	10	Aducerea rel. Sf. Ignatu. ☉
Vineri	30	11	(+) S. S. P. Vasílie, Grigorie şi Ionu.
Samb.	31	12	S. S. Kyr şi Ionu facat. de minuni.

FRANCISCU DEÁK.

Natiunea magiara a îmbracatu doliu.

Fiulu ei celu mai mare, barbatulu binemeritatu, conducatoriulu de toti stimatu, nu mai esiste.

Franciscu Deák a muritu!

Si doliulu este adaneu, căci durerea este generala . . .

Si noi intielegemu acést'a, căci scimu sè apre-tiuimu perderca cumplita.

Cine a fostu Deák?

Unu geniu nationalu, de care in o mia de ani abia se nasce unulu.

Unu mare omu de statu, de care putine natiuni au avutu fericirea sè poséda.

Unu caracteru de modelu, raru in secolulu nostru, necoruptibilu nici prin sunetulu aurului, nici prin stralucirea vanitáti seducátorie.

Elu a facutu tóte pentru patri'a si natiunea sa; dar pentru sine n'a retinutu nimica.

Elu a fostu barbatulu, despre care contele Andrassy a disu regelui: „Majestate! Ai de tóte; dar lui Deák nu-i poti dá nimica!”

Elu in tóte impregiurările vietii a remasu totu-de-una ce a fostu, unu cetatianu.

Ferice de natiunea, care póte sè aiba unu astu-felu de barbatu!

Dar cu câtu este mai mare fericirea a-lu avé: cu atât'a si perderea lui este mai grozava.

Plangi dar, natiune magiara! Vêrsa-ti lacrimile, căci memori'a repausatului e vrednica de ele!

Fia-i tierin'a usióra!

B o m b ó n e.

Nenea Tanasie tare iubesc pe nepót'a sa. Din-sulu e unu holteiu tomnaticu si nu face nimica fara scirea dinsei.

Intr'una din dile, elu se infatisia la nepóta sa:

— Nepótica, draga, vreu sè vorbescu cu tine despre unu lucru fôrte importantu. Asiu vré sè cumperu unei neveste unu daru frumosu. Spune-mi, ce sè cumperu?

Nepót'a numai decátu ghici, că unchiulu ei toc-mai dinsei voiesce sè cumpere acelu daru. Deci i dise, că va fi mai bine, sè-i cumpere unu anelu frumosu.

Unchiulu se invoí, si mersera de odata la juve-lieriu.

Acel'a cerú 150 fl. Unchiulu inse nu voi sè deie mai multu de 100 fl. Inse nepót'a e o femeia istétia. Ea predete in secretu juvelieriulu 50 fl., carele apoi dadú betranului anelulu — pentru 100 fl.

In diminéti'a urmatória le nepóta vini económ'a unchiului, o nevéta tinera si corpolenta, aducandu-i de la acel'a unu pachetu.

Nepót'a desfacú iute pachetulu si gasi intr'in-sulu — bonbóne.

Si anelulu?

Acel'a stralucia pe degetulu celu mai micu alu económei.

— Isacu, ce daru sè-ti cumperu? — intrebà be-tranulu Jacobu de fiulu seu.

— Cumpera-mi unu losu?

— Ba nu. Dar in anulu trecut te-a dorutu din-tele. Asia dara, cá de presentu, voiu platí doctorului sè-ti traga dintele.

In balulu feteloru de odaia unu servitoriu im-putà uneia, că are o haina pré decoltata.

Ea rosí si se escusà:

— Crede-me, că nu e vin'a mea. E rochi'a dómnei mele.

Candu voimu sè ceremu ceva de la unu domnu mare, mai nainte cu o di ne intrebamu:

— Ore ce-i voiu dice?

Candu inse ne pregatimu a cere ceva de la o fe-meia, inainte de a merge, ne dicemu:

— Ore ce voiu imbracă?

Amorulu are multe sageti, dar nunai — una córda.

Intr'unulu din otelurile nóstre — povestesc „Telegr.“ locuia, usie 'n usie, o frumósa cusetoritia, fôrte onesta si intielépta si unu tineru lucratoru rapitu de carmenile vecinei sale, careia i propusese, de mai multe ori, a o luá in casatoria.

Intr'o nópte tiner'a nóstra strigà spre usi'a ado-ratorului seu:

— Ah! ce grozavia! Este inspaimentatoru, in-suportabilu!

— Ce este? — intrebà de odata vecinulu seu.

— Vai! Se afla unu monstru in camer'a mea.

— Ce e dara?

— Unu siorice cumplitu. Oh! scumpe vecinu, acésta me hotaresce sè nu mai remâi multu timpu sin-gura; din septeman'a viitória chiar voiu luá unu com-panionu.

Audindu aceste amorosulu lucratoru, concepú cá prin instinctu cele mai dulci sperantie. Surprins'a inse i fu fôrte mare candu nu audí pe vecin'a sa vor-bindu-i nici de oficierulu stării civile, nici de rochi'a de nunta. Elu continuà a nu o vedé si a nu o audí, totu ca pana atunci, de câtu prin gaur'a usiei.

Se hotari dara a face sè i se esplice acésta conduita.

— E bine, vecina, i strigà elu, ai renunțiatu la decisiunea ce luasesi?

— Nici de cumu.

— Apoi?

— Proiectulu l'am executatu.

— Dara acelu companionu de care mi-vorbiai?

— Lu-am; elu me va padî in contru siórciloru.

— Care e dara?

— Hei, dieu, vecine! este o frumósa pisica.

CE E NOU?

Mórtea lui Deák. In nrulu 2 alu foi nóstre impartesiram scirea, cà la rensanetosierea lui Deák nu mai póte fi sperantia. Acést'a se si averi. Pe candu deja numerulu trecut alu foi nóstre erá espedatu, la 28 ianuarie, sér'a la 10 óre si $\frac{3}{4}$, dinsulu repausá. — Elu a fostu de 72 ani. Mórtea lui desteptá o profunda durere in tóte clasele societátii unguresci. Corpurile leginitorie nunai decátu si-sistara siedintiele; societátile literarie si-suspendara adunàrile; teatrele se inchisera; stradele se decorara cu stéguri negre; prevalile se inostrara cu coloru de gele si in scurtu timpu totu orasiulu imbracă doliu. Cadavrulu se asiediá pe unu catafalcu pomposu in vestibululu academiei de sciintie. Prim'a cununa fu tramisa de regele, carele adressá ministrului presiedinte si o scrisóre de condolintia. Regin'a inca tramise o cununa, si apoi merse insa-si de a o pune pe cosciugu, si ingenunchiandu langa acést'a, rosti o rugatiune. Archiducele Iosifu si soci'a sa archiduces'a Clotilda, principess'a Koburg; apoi camer'a deputatiloru, o multime de societáti si individi, alu caroru numeru se urca la sute, — asemenea tramisera câte o cununa. Intr'aceste pe strade, in tóte dilele, undulá unu publicu fórte numerosu, peregriandu la cosciugulu mortului. Societátile cáiloru ferate arangiaru trenuri extra din tóte directiunile, si cele mai multe districte, comitate, orasie si alte corporatiuni provinciale tramisera deputatiuni, spre a asistá la ingropaciune. Despre ingropaciune raportámu mai la vale.

Romani decorati. Imperatulu Austriei a decoratu pe urmatóriele persóne din Roman'a: dnii George Costa-Foru, agentele de la Viena si generalulu Florescu, ministrulu de resbelu, cu ordinulu corónei de feru, prim'a classa; dlu Stefanu Belu, senatoru, cu acel'a-si ordinu, clas'a II; dlu locoteninte-colonelu Gorjanu, cu acel'a-si ordinu, cl. II; dnii A. Lahovary, Maiorescu si Petru Mavrogheni, cu marea cruce a ordinului Franciscu-Iosifu; dlu Ghermanu, senatoru comandiru alu aceleuia-si ordinu cu stea; dnii Racovitia si Veisa, senatori, comandori ai aceleuia-si ordinu.

Dlu Lascaru Catargiu, ministru presiedinte alu Romaniei, intr'una din dilele trecute, la intrarea sa in camer'a deputatiloru a fostu atacatu si lovit cu bastonulu de unu individu cu numele Paraschivescu. Camer'a si-a esprimat indignatiunea sa, — éra atacatoriulu fu arestatu, si a dóu'a di tribunalulu l'a osénditu la 5 ani inchisóre si apoi 6 ani sè nu mai ia serviciu publicu.

Unu romanu la Vesuvu. Amu impartesitu si noi, cà Vesuvulu de unu timpu incóce éراسi incepe a fumezá. Dinstinsulu nostru professoru din Bucuresci, dlu G. Stefanescu, impinsu de dorinti'a de a vedé fa-

sele acestui importantu fenomenu geologicu, a pornitu in 2 ianuarie la Neapole.

O amazona nóua. In Hertiegovina face acuma mare sensatiune o dama tinera, care se numesce domnisiór'a Marcus; care se dice, cà e din Hollandia si figuréza acolo cà amazona. Ea nu numai insufletiesce pe luptatori, dar inca le imparte si parale.

In tóta armat'a austriaea numai optu oficiieri sunt cari sciu sè vorbésca romanesce. Cu tóte aceste numerulu oficiieriloru romani e mai mare, inse unii dintre ei nu sciu romanesce.

In Anglia éراسi se face propaganda mare, cà si aceloru femei sè li acórde votu de alegere, cari platescu dare. Intr'unu orasiu s'a tînutu unu meeting, si inca sub presidiulu unui preotu anglicanu, unde s'a decisu, cà eschiderea femeiloru nu corespunde principiulu de represintatiune poporala.

Carnevalu.

✓ **Balulu romanu** arangiatu la 23 ian. in Sablesiu (Ardealu) in folosulu bibliotecei scóleloru romane d'acolo, preeum ni se scrie, a reesitu spre indestulire comuna. Spesele au fostu numeróse, pentru cà balulu a fostu splendidu, spre fal'a Romanimci: cu tóte aceste venitulu curatu s'a urcatu peste 100 fl. v. a. Mai tóte jocurile natiunale fura produse si tóte cu precisiune si elegancia. Toaletele n'au fostu lusurióse, inse alese cu gustu. Decoratiunea salei in intielesu romanescu a fostu stralucita. Pentru tóte aceste domnii docenti, arangiatorii balului, merita tóta laud'a si recunoscint'a. Incantatóri'a domnisióra Victoria, fiic'a bravului comerciante Ionu Onitiu, escelandu la balu, fu unanimu proclamata de „diadem'a“ balului romanu, séu „regin'a“ balului, preeum dieu unii. Petrecerea s'a intinsu pana in diori.

Biserica si scóla.

Feriile mari la universitáti si la academie, in tierile corónei unguresci, se voru incepe de acuma inainte la 1 iuliu si voru durá pana 'n finea lui augustu. Acést'a schimbare se va introduce inca in vér'a acést'a.

Urmatoriulu cardinalulu Rauscher. Maj. Sa a numitu pe episcopulu titulariu Ioanu Kutscher, de archiepiscopu in Viena.

O istoria romantica. La unu professoru de la universitatea din Lipsca nu de multu se infatisiá o dama, spre a-si luá adio de la dinsulu. „Nu te intielegu, — i dise professorulu“, — càci pana 'n momentulu acést'a nu te-am mai vediutu.“ — „Cu tóte aceste eri m'ai esaminatu, candu facui ultimulu meu riguros. De trei ani studiezu la acést'a universitate, travestata in haine barbatesci.“ Professorulu mai cà inmarmuri.

Nazareni romaui. Diuariulu „Albina“ impartesiesce, cà si intre Romani se afla Nazareni, cà numerulu loru numai in Banatu se urca la míi, si cà unii dintre capii loru inainte de cãti-va ani se aflau in Timisiór'a si Satulu-nou. Amu primí cu placere informatiuni in privinti'a acést'a, de la cetitorii nostri de pe acolo.

Scóla unгурésca in Fiume. Se scrie diuariulu „B. B.“, cà in Fiume se va infintia o scóla elementaria unгурésca pentru baeti si fete, la care se voru aplicá numai professori si professoritie de nationalitate magiara.

Societati si institute.

La Bucuresti s'a infiintat o noua societate de asigurare mutuala, sub numirea „Unirea.“ Presedintele acestei societati e dlu G. Vernescu, vice-presedintele dlu Al. Lupascu, si directoru dlu Ionu Ghica.

Literatura.

„Telegrafulu“ din Bucuresti si-a marit formatulu, fara ca se urce pretiulu de prenumeratiune. De la aparitiunea sa acestu diariu deja a trei'ora si-maresce formatulu, caci publiculu seu cetitoriu totu creste. Mare evenimentu acesta in literatur'a noastra, unde mai tote diariile numai vegeteaza.

Dlu dr. Xenopolu, professoru la universitatea din Iasi, a primitu insarcinarea d'a scrie pentru lexiconulu de conversatiune a lui Brockhaus, articolii despre Romania.

„Scola Romana“, noua foia pedagogica si didactica, redactata de dnii B. Petri si J. Candrea, si aparuta la anul nou, continua cu multu succesu, precum se si poate astepta de la o foia in fruntea careia se afla celu mai escelinte pedagogu alu nostru, dlu B. Petri. Pretiulu pe unu anu 5 fl., va apare in fii-care septemana odata.

Opu bisericescu. La Cernauti a aparutu; „Omitic'a bisericii dreptu credinciose resaritene“, compusa de protopresbiterulu Vas. Mitrofanovici, professoru de teologia la Cernauti. Opu e forte voluminosu, cuprinde 771 pagine. Pretiulu 6 fl.

„Jidovulu talmudistu“, unu opu interesantu de professorulu din Munster, dr. Aug. Rohling, care a facutu unu efectu forte mare in literatur'a germana, de curendu va esi si romanescu, tradusu de teologii romani din seminarulu de Budapesta. Pretiulu de prenumeratiune e 60 cr. Opu va apare in lun'a lui maiu.

Teatru.

Domn'a Ristori rentorcandu-se din caletoria sa facuta prin Americ'a de sudu, a sositu in Itali'a si nu peste multu voiesce a debut'a de nou pe scenele din Europ'a.

Musica.

Oper'a franceza din Bucuresti, precum scrie dlu Pantazi Ghica in „Telegrafulu“ de acolo, este in tota puterea cuventulu mediocra. In ceea ce privesce oper'a mare, toti artistii si tote artiste sunt totu ce este mai mediocru. Oper'a comica este mai buna, dar si acest'a este departe de a fi o trupa de primu ordinu.

„Albin'a musicala.“ Pr. St. parintele archiereu Ghenadie, fostu episcopu de Argesiu, a publicatu la Bucuresti unatoriulu opu: „Albin'a musicala“, cuprindendu in sine tipurile cele mai usitate ale prosomiloru (podobiiloru) celoru optu glusuri, facute a se canta intoctmai ca in grecesce, si canturi serbatorale din Triodu, Penticostariu, octoichu si minee, aplicate la tipuri intoctmai ca in grecesce. — Pretiulu trei lei noi.

Industria si comertiu.

Principele Milan ca acceptantu. Unu diariu strainu i se scrie din Budapesta, ca aice cerculeza mai

multe politie ale principelui Milan, alu caroru pretiu totalu se urca la 500,000 fl. Totu acelu diariu scrie, ca principele cu 36 de percente a capetatu bani, si numai cu garanti'a principessei.

Feliurite.

Catu vorbesce omulu. Unu statisticu germanu a calculatu, ca unu omu vorbesce pe di trei ore. Calculandu o suta de cuvinte pe unu minutu, vorbele lui aru umple 24 cole in octavu, si asi'a intr'unu anu 52 de tomuri.

Aparatu spre a caletori in aeru. D-r Robinson de la Port Iervis (New York,) caruia se datorese deja inventiunea mai multoru aricole de o utilitate incontestabila, a creatu o masina cu care si-propune a caletori in aeru. Acestu aparatu are de scopu de a imita sborulu paseriloru si nu necesiteza intrebuintiarea unui balonu. Capitalistii au promis d'a ajuta pe inventatoru deca experientiele voru demonstrea, ca calculele sale sunt juste; catu despre D. Robinson, naturalmente compta pe succesulu intreprinderii sale. Primele experintie oficiale vor ave locu la espositiunea de la Filadelfia. (V. Covur.)

Mainou.

Immormantarea lui Deak s'a facutu adi la 3 febr., cu pompa de care nu s'a mai vedutu in Budapesta la asemenea ocaziuni, si cu o solenitate demna de memori'a unui mortu, pe care o natiune intraga luplange, demna de a esprime gelea generala a acelei natiuni. A fostu imposita. Totu orasiulu se afla in doliu, stradele mai alesu pe unde avea se treca cortegiulu — erau inzestrate cu steguri si draperii negre, lampele — diu'a la miédia-di — aprinse dar acoperite cu velu. Tote institutiele si reuniunile de orice categoria, teatrele si tote prevalfile, remasera incuiate, ma inca si oficiulu postalu si-suspenda activitatea pe cate-va ore. Majestatile Loru nu se infatisiara in persona, dar tramisera represintanti; inse archiducele Iosifu, archiduces'a Clotild'a, principes'a Koburg si barbatulu ei, vinira in persona. Numerulu deputatiuniloru se urca la sute. Ceremonia funebrala se incepu la 11 ore, pontificandu insu-si primatele Simor, cu asistintia forte numerosa, in care se aflau si cativa episcopi. Apoi presedintele camerei deputatiloru, Ghyczy, rosti o cuventare scurta. Si cortegiulu porni. Era grandiosu! Cate celebritati are natiunea magiara, pe tote terenurile, tote se aflau de fatia. Tote corporatiunile represintate. Apoi deputatiunile din Vienna, Croatia, si mai din tote comitatele, orasiile din Ungaria si Transilvania; colegii repausatulu, deputatii; membrii aristocratiei; clerulu, (din celu romanescu Pr. SS. Loru mitropolitulu Mironu Romanu, si episcopii: Olteanu (in ornatu bisericescu), Pavelu, Mihali si Metianu,) armata, si in sirsitu poporulu in numeru colossalu. Nu esageramu, dicendu ca celu putinu doue sute de mi de omeni asistara la acestu actu tristu. Astu-felu a aretatu natiunea magiara stim'a sa fatia de marele barbatu alu ei!

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editori: IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. 1876. Calea tierii nr. 39.